

ԵՍ ՀՈՅՍ ՅԱՇԻԱՐՀ ԵԿԻ

Գ. ՏԱՐԻ ՇՐՁԱՆ Դ. ԹԻԻ ԺԹ. 1876 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 15 ՉՈՐԵՖՇԱՐԹԻ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ

ՅՐԵՈՒԹԵՐՆ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԶԳԱՑՄԱՆՑ

(Շարունակութիւն տես քիւ ժԳ.)

Գ.

Աստուածապաշտութեան և կրօնական զգացմանց հաւրն կենդանացնելու և վառ ու բորբոք պահելու, մանկանց համար օրօրացէն և վարժարաններէն, իսկ զարգացելոյ և ի չափ հասելոյ համար գլխաւորաբար ֆարողիչներէն, ֆահա-

նայնքէն և ժողովրդեան մէկըմէկ յորդորելէն կախումն ունի անհրաժեշտ կերպով :

Յերաւի Եկեղեցւոյ Վարդապետաց մեծ մասն միշտ Եկեղեցւոյ բեմերէն ըստ կարի այս պարտականութիւնն անթերի կ'կատարեն , սակայն իրենց բարոյական ազդեցութեան սահմանն մի միայն ներկայ եղող ժողովրդեան վերայ կ'յանդի և կ'ներգործէ , ասոր համար Սատուած պաշտութեան և կրօնական դպրոցմանց նուիրական դադարներն՝ փոքրաթիւն ունինգրաց մէջ տահմանափակ կը մնան . հետեալաբար Սատուծոյ Եկեղեցին՝ Սատուածպաշտութեան և կրօնական յառաջագիւտութեան մասին զգալի արդիւնք մի յառաջ չկրնար բերեր : Այս գլխաւոր պատճառին համար , նոյն իսկ Կիւրակէ և Տէրունական օրերն՝ ժամերդութեան միջոցին , սրճարաններն , գինեատներն , զբօսավայրերն Հայ ժողովրդեան բազմութիւնն մը կ'վիտայ , մենչդեռ Եկեղեցիներն գրեթէ թուփուր ի մարդկանէ , միայն մէկ քանի Քահանայից և մանկանց ձայներովն կրալըսին և կ'վերջանան : Այս տեսակ յոռի դրութեամբ Եկեղեցին և ժողովուրդն միանդամայն լիութապէս և բարոյապէս կ'տուժեն . վրան զի ժողովուրդն իւր կրօնական դպրոցմանց վերայ յաջող դադարաբար մի չտալով հանդերձ , դրսերը իւր ստակովն՝ կենաց և հոգւոյ վնասակար մութութիւններն ծախու առնելու կոտիպուի , և Եկեղեցին ալ այդ բարոյական կորուստովն կ'տուժէ նա և իւր նիւթական շահն , որոյ մեծ մասն որք անտերունջ և աղքատ մանկանց և մանկուհեաց կրթութեամբն և դատաւարակութեանն կ'վերաբերի :

Այս զեղծմանց առաջն առնելու համար ամեն խելահաս և ողջամիտ անձինք՝ Հայր , Մայր , Վարժապետ , Քահանայ , Վարդապետ ևն միօրինակ պարտականութիւն ու

նին , իւրաքանչիւն իւր կոչման , վիճակին պաշտաման
մէջ օգնելու : Հայրերն ու մայրերն օրօրոյցէն սկսելու են
իրենց մատաղ մանկանց՝ մինչդեռ լեզունին կ'աւարդուի
բառ մի արտասանելու , սորվեցնել անոնց Աստուծոյ ա-
նունըն և Նորա փրկարար և բարոյական պատուէքներն և
տարրացնել զանոնք անոնց սրտին և մտքին մէջ , միով բա-
նով ամեն ծնողք ամեն կեդարով իրենց որդեկանց այս մա-
սին վեհագոյն Վարժապետ մը հանդիսանալ :

Իսկ անգամ

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՆԵՐԱԾՑԱԳԻՏԱԿԱՆ ԹԱՅՐԻՆ

Առ. Ամեհ. Խրիմեան Հայրիկ

Հայրիկ .

Ամէն պիտանի եւ անկեղծ յորդոր եւ խրատք , նուաղ օգ-
տակար չեն լինիր , մանաւանդ անոնց՝ որք կը սիրեն լինել բարի ,
այլ չեն գիտեր թէ ինչ է բարին :

Աշխարհ , որ իւր մէջ կ'աւարտնակէ մարդկան միծաքա-
նակ բաղմութիւն մը , անտարակոյս ի միտջէ մարդոյ սերեալը , ի-
բաւամբ դարմանալ կուտայ մեզ , թէ ինչու գրեթէ անպակաս են
տմարդական վարմունք աշխարհի մէջ Այո , ճիշդ այս
վայրկենիս մէջ անգամ , իրենց կոչման անարժան մարդիկ խիստ
շատ են , մարդիկ՝ որ արդարեւ մարդկութեան ախտիկ
Իայց ով Հ'գլխուր թէ այսպիսի յոռի ընթացք անընդհատ շարու-
նակութեամբ , կատարեալ մարդկութեան վեհ ճակտին մի կեղտ
պիտի լինին անջնջելի դրոշմեալ , որոյ գոյութիւնը որչափ վնա-
սակար , բարձուն ալ այնքան առտուել օգտակար է եւ փառք
կ'պատճառէ : Սակայն մենք դարման մը մի սխալ կրնանք գտնել ,
դատաւարակութիւնը կ'ակնարկեմ , որ մասնաւոր ընտանիքէն ըս-
կըսեալ , պէտք է տարածի ընդհանուրին մէջ :

Աւրեմն Հայրիկ , մենք դովաստից եւ փաստաց արժանի էք

դուք , որ մասնաւորապէս մեր Ազգին ներկայ բարոյական եւ նիւթական վիճակն ի նկատի առնելով հաճեցաք այս ամենահարկաւոր եւ օգտակար դաստիարակութեան անխարդախ կաթը՝ ջամբել ամէն Հայ ընտանեաց , Ձեր « Դրախտի Ընտանիք » անուն օգտակար եւ պատուական երկատիրութեամբ : — Ես ալ վերծանեցի զայն եւ կարի ակործանօք , մատնանիշ տեսայ անդ հին եւ նոր դպրուց ընտանեաց տիպար սյլ աւանդ փոխանակ նոր դարու սերնդոց (խիստ քիչ բացառութեամբ) աւելի հին դարու դաւակաց կրցի տալ « Դրախտի Ընտանիք » սիրելի անունը , զի հին դարու ունեցած բարեպաշտ եւ առաքինի ընտանիքը այս նոր դարուս մէջ գտնելու համար , Տիողինեան լատերի մը պէտքն խիստ զգալի է :

Դրախտիդ Ընտանիք կ'պարունակէր յինքեան նա եւ հառ մը , ուղղեալ առ տաներէց քահանայս , որ արդար եւ ճշմարտ կղերի մը յատկութեանց կենդանի պատկերը կ'ներկայացնէր . բայց որչափ ցաւալի է որ մեր (Ակնայ) հորիզոնին մէջ նմանօրինակ պաշտօնեայ մը գտնելը՝ հրաշից կարգէն է (խիստ քիչ բացառութեամբ) :

Հայրիկ , որքան որ ցաւալի է Ազգ. վիճակնուս ոչ-բարեկարգ լինելն , բայց մեք ուրախ եմք , որ Ձեզ նման՝ Ազգին աղետիցը զգայուն , եւ զայնս բուժել փափաքող եւ առ այն արքնող կղերներ եւ աշխարհիկ աղգայիններ ունիմք ու հետզհետէ ունենալու վրայ եմք ի շնորհս դաստիարակութեան :

Ուրեմն՝ Հայր դու , որ միշտ յօժարակամ կ'նուիրես քու պատուական անձդ Ազգային բարեկարգութեան՝ ուսուցանելով եւ յորդորելով զԱզգայինս քու օգտաշատ հեղինակութեամբդ , վստահ լեր , որ զքեզ վերծանողք օգտելով ի նոցունց , սեպուն պարտք կ'զգան երախտադիտական ոգւով քեզ երկնք եւ անդուրբ օրեր մաղթել յերկնից , յորոց մէջ է նա իւ մեր նուաստութիւնն ալ :

Երանի թէ ամէն Հայ կղեր միշտ վերծանէր մասնաւոր Ձեր « Յիսուսի վերջին շարաթը » , եւ ամէն Ազգայինք « Մարգարիտ » եւ « Դրախտիդ Ընտանիք » , որպէս զի անձնւոր ոք իւր կոչման արժէք ճանչնար :

Գայ անգում
Գ. ՍԱՐԴԵԱՆ

ԵՔՆԻ ՊԵՐ ՎՈՐԳՈՒՄՔ

Օղուեան լարը մըղա մայիւմ յոր վան մուրախնայր
Ֆաղիլէթլու երեմիա Սրբաղանն , պուրանա քէշիտէ էյլէ-
տիյի պիր թէլէկրաֆա , քի էվիլէրի նիւսիւէմիզտէ եա-
ղարագ պէյան էթմիշիտիք չէհրը մէղքիւրին իւթիւ-
ղաբայը պէյիւք չարչընն իհրագ օլունտուգտան սօնրա ,
թօրճու սիւարի բէտիֆ վէ ժանտարմա առաքիրի թարա-
ֆընտան պիր չօք տիւքքեանլարը ետղմանա վէրիպ , վէ ա-
հայինին իսէ ալէլ ումում նաֆաղա սատագա վէ վիճուս
վէ բրզճա մուհաֆաղանա ղայէթ միւհթամ պիր հալտա
պուլունտուղու :

Եինէ Ռիւթպէթլու փաթրիգ էֆէնտիմիլ վուգուաթը
մէղքիւրէյի Սատրագամ Միահաթ փաշա հաղրէթլինէ
արղ էթաիինտէ , թարաֆը Սամիի Սատրագամիտէն չէհրը
մէղքիւրէ , պիրի ղապիթանտան վէ տիկէրի պէլէտիյէ ,
եանի ճէման իքի միւֆէթթիլլէրէ՝ փաթրիգի սապղդ խը-
րիմեան Սրբաղանը վէ պիրտէ Պօյաճեան Յովհաննէս էֆէն-
տիյի բէֆիգ թայինի իլէ օրանա կէճնտէրիպ աահապը
ճիւնհանն ճէղայի սէղալարընը թէրթիպ էալիէճէյինի վատ
պուլունտուղու :

Մէղքիւր միւէլլիմ վուգուաթտան իքի կիւն սօնրա ,
վէ տիկէր պիր թէլէկրաֆա նաղարէն , Սըլաղտան իքի
սատաթ մէսաֆէտէ պուլունտան Գըղըճէ-Գապրասընտա , եի-
նէ վէք չօք տիւքքանլար բէտիֆ առաքիրի թարաֆընտան
եաղմանա վէրիլտիքտէն մատաա , տալուլ զուրնա իլէ օրա-
տաքի միլլէթիմիլ Գիլիսէսինէ տախիլ օլմուշլար , վէ Գիլի-
սէնին թաղըմարընը թալէան վէ գանաիլ վէ սայիլէնին
չօղունու գըրըպ փարչա փարչա էթաիքտէն սօնրա , գարիլ-
էյի մէղքիւրէնին Սւաղերէյ փափաղընը թութուպ ճէպ-
րէն սաղալընը թրաշ էթմիլլէր :

Պէտքէ վուգումը խղճելնէ դադեթալար վէ պի-
ղիմ ճէրիտեմիլ տայիմա ահ ու ֆիդան իթմէ յի քեռաֆի
սայմանուպէ կէրէք Հիւքիւմէթին վէ կէրէք Բաթրիդխա-
նէմիլին նազարը արդգաթընը տալէթաէն դուսուրտա
պուլունմամըլար խէ տէ , նէ հիւքիւմէթաէն սուսուր ի-
տէն պէրաթարըն պիր թէէսիրի կէօրիւլիւօր վէ նէ տա-
խ'ի եօլլանըլան միւֆէթիլէլէրաէն վէ հէրքէս թարաֆըն-
տան իպրաղ օլունան ճահա ու իգտամաթտան պիր սէմէ-
րէ հասըլ օլուօր :

Միւր ու վաթանըմիլըն իսլահը հալինէ եղ ճան ու տիլ
եօրուլանըլարն սինիլլէրինի իշթէ պու կիպի ինսանիյէթ
նամընա ար կէթիլլէնլէր շադգ Էտիեօրլար , վէ հէյէթի
Տէվլէթ կիւն պէ կիւն նէ դատար միւքէմմէլ գալանին
ու նիզամաթա նայիլ գըլընտա՝ իշ պու գանոււն վէ նիզամ-
լար մէղքիւր վահշիլլէր իշին տէյիլ տիր , վէ անլէր իշին
ինսանիյէթըրպիլլիք թէրպիյէ մէսէն յ'իթ թէասուրադիգ-
լիք նէ իտուկին Էօյրէթմէք էն միւշքիւլ վէ պիր գալ երիգ
սէնէյէ միւհթամ քէյֆիյէթլէրաէն ար :

ՊԱՅՊՈՒՐԹՅԱ ԷՍԷՖԵՆԿԻԶ

ՊԻՐ ՎՈՒԳՈՒԱԹ

Պու կիւնլէրաէ Պայպուրթտան Տէրսասաթէթտէ ալ-
տէթ Էտէն միւթէպէր վէ էմն յէթլի պիր զաթսան ալուր-
ղըմիլ մաթիւմաթա նազարէն՝ պունտան պիր իքի այ մու-
գատտէմ էրլըրումտան Պայպուրթոււն ֆարէ-վլլան նամդա-
րիյէսինին Էօշիւրիւնին տաթըն ալան պիր Միւսիւման իշ-
թիղլամը պիր էյեամդարիյէյի մէղքիւրէտէ իսքեան Էտիպ
վէ քէնաի իշինի պիթիլիպ կէրի տէօնաիլիւ էսնատէ՝ միլ-
լէթ վէ մէսէպիմիլէ գարշու պիր հադարէթի աղիմէ եաբ-
մագ Էֆքեսարու էտտասուր լլա օրասաքի քիլիսէմիլին տու :

վարարընա վէ խաչարընա մուրտարըք վէ հայրան նէճա,
սէթի սիւրմիւշ վէ իշպու քէյֆիյէթտէն Գայմադամ հաղ-
րէթէրի խապէրտար օլտուդտա միւճաղաթ իշիւն
մէրդում իթիզամճըյը եայրնը պիր դաշ կիւն մահաէ-
սէ իլդա վէ պատէհու սէպիլէնի թախիյէ եթմէսիյէ
պունուն սէպէսի սիւալ օլունտուդտա «Պէօյէ պիր պէս
ճէնայէթ իշիւն տէյլէթին դավանին քիթասընտա այրու-
ճա պիր պէնտ եօգ տուր, վէ պինայէն ալէյհ միւճաղաթը
թախսիս օլունմուշ աէյիլ տիլ» ճէվապընտա պուլունմուշ
տուր :

Նինէ պիր Միւսլիւման, գարիյէյի մէքըլուրէնին իթ-
թիապընտա վազը սէրէ իշինտէ միլէթիմիզտէն սէրիզ տօ-
դուզ չաղարընտա պիր չօճուղուն իւզերինէ ֆիլիլիշէնի իճ-
րասընա միւթէճասըր օլուպ վէ չօճուզ դան իլէ միւլէմնա
օլարագ, տայիրէյի հիւքիւմէթէ կէօթիւրիւրաթա Գայ-
մադամ ալէյ հաղրէթէրի սահիպի ճիւնհանըն ալիզ ու կի-
րիֆթի իշիւն սիւարի ապէշըէր սէվզ էթմիշ իսէ տէ հէր
նասըլ իսէ մէրդում ճանինին իշի պուլունմայուպ հալէա
պիրա ճէզա գալմիշ տըր :

ԵՅԾՆՃԻԿ

Ս. ՂԵՒՈՒԳԵԱՆՑ ՄԵՔԹԵՊԻ

(Լոյսքն ժէ.ինճի նխախնայմանն արագըյի վէ խիքում)

Էկէրչի Էտինճիկ Միլէթտաշարըմը քէնտի հալէ-
րինտէ վէ հէրքէսին ինտինտէ դայէթ միւթէպէր պիր մէք-
թէպէրի պուլունմասընա հալէսքիտար իսէլէր, Էվլէրա
մէքթէպէրինին մէսարիֆի սէնէվիյէսինին պիւտճէսինի 7-
8 պլինէ, Էանի շիմտիքինին իքի միւլինէ չըգարմալը վէ
միւտէրքիպէրն առէտինի արթըրուպ ֆագըր չօճուղա-
րա քիթապ, քեաղլու, գալէմ, միւրէքքէպ վէ պունա

«Եստե՛ , տախտիկէն խտարէյի ումուրտե՛ , թարրիդը միւսթէղըրիմտէն
«(տօղլու) ինհիլրաֆ (մէյլ իթմէք) օլունմադնտան , վէ թէսրաա-
ւնըն , հիւքիւմէթի մէթւուլարընտան , էմնիյէթլէրինէ քէֆա-
«լէթ խտէճէք էսպապըն , մայիլի ինհիթաթ (աշաղըլսնմագ) օ-
«լունմադնտան նէշէթ իթմէքլէ , վալիտի մաճխտիմ մէրհում
«Ապտիւլ Մէճիտ Խան , մուգատտէմէյի իսլահաթ , վէ ահքեսմը
«մուգատտէսէյի Շէրի Շէրիֆէ մուվաֆըդ օլարագ , ումումուն
«էմնիյէթի ճան , մալ վէ ըրդ վէ նամուսունու մուալլէն օլմագ
«Էիւզըն , Թանդիմաթ իաթթընը իլան իթմիշ իտի . իշթէ պու-
«կիւնէ գաստար , տայիրէյի էմնիյէթտէ օլարագ Էաշատըըմըդ ,
«վէ օլ էմնիյէթէ իսթինատէն , պէրվէճի սէրպէսթի , թէաթ-
«թի (մէշղուլ օլմագ) խտիլէն էֆըհար վէ արանըն (րէյէրին) սէ-
«մէրէսի օլմագ իւզըն , պու կիւն , իշ պու . Գանունը Էսսաիլի
«Վազ վէ իլանա մուվաֆֆագըլլէթիմիդ , թանդիմաթը մէղըլ-
«րէնին , ասարը իսպրիյէսի ճիւմլէսինտէն օլմալլէ , մէրհումը
«միւշարիլէյին նամընը վէ մուվաֆֆագըլլէթլէրինի , իշ պու Էէվ-
«մի մէսուտտէ , պիլ խասէ իրատ , վէ քէնտիլէրինի մուհիպպի
«տէվլէթ իւնլանըլա Էատ իաէրիմ :

«Թանդիմաթըն ավանը թէէսսիսի , դէմանըմըզըն իսթխտա
«վէ իլճաթընա մուվաֆըդ օլսա իտի , շիմտի նէշր իթտիկլամիդ
«գանունըն Էասա ահքեսմընը , մէրհումու միւշարիլէյին , օլ վա-
«գըրթ թէէսիս վէ իճրա իթմիշ օլաճաղընա շիւբհէ գըլլնմագ .
«Էլաքին , ճէնապը Հագգ միլլէթիմիլին թէմամիլի սէատէթհալինէ
«գըմին օլան պէօյլէ պիր նէթիճէյի մէսուտէյի , ահաի սալթա-
«նաթըմըզա թասալիդ իթմիշ օլտուղունտան , պունա տէլալէթ-
«տէն տօլսը , ճէնապը Հագգա աղիմ համտ ու թէշէքքիւրլէր
«խտէրիմ :

«Տէվլէթի Ալլիյէմիլին , ահվալը տախտիլլէսինճէ պիթթապի
«վագը օլան թէղպիւրաթ , վէ միւնասէպաթը խարիճիլէսինճէ
«ուսուլէ կէլէն թէվասիւաթ ճիհէթլլէ , շէքլի խտարէյի հիւ-
«քիւմէթին քիֆայէթսիլլիլի , պէտահէթ տէրէճէսինէ վարտը-
«ղընտան , վէ պիղիմ ագսայի մէգասիալիմիդ միլք ու միլլէթիմի-
«ղին սէրվէթի թապիլլէյէ վէ գապիլլիլլէթի ֆըթըլլէսինտէն , շիւ-
«տիյէ գատար հագգըլա իսթիֆատէյէ միւմանաթ իաէն Էս-
«սպալըն իղալէսիլլէ , սունուֆը թէպտանըն , թարրիդը թէրագ-

«Պընտրեալ միւթեղանէն վէ միւթեղանէն իլերուէմէլերի դա-
 ճիլէնի խայրիլէսինոնէն իպարէթ պուլունտուղունտան , պու-
 ճադստէ վիսուլ իսին , հիւքիւմէթճէ պիր դախտէնի սալիմէ վէ
 ճմիւթադաւանն իթթիխաղը իղթիզա իտիպ , պու տախի գուվ-
 ճիլէնի հիւքիւմէթին մէշրու վէ մագպուլ օլան հուղուգունուն
 ճմուհաֆադադըլա , գալիի մէշրու հարաքեաթ , եանի , ֆէրաթ
 ճվանիտին վէ եա էֆրատը գալիլէնին թէհաքըլումի միւթեղան-
 ճտանէսինտէն հէշէթ իտէճէք իտէթանաթ վէ սուլի իսթիմալա-
 ճթին մէն վէ ճանվինէ , վէ հէյնէթիւթի թէրքիպ իտէն ագլա-
 ճմիւթեղանիֆէնին , պիր հէյնէթի իճթիմալէյնի մէտէնիլէյնէ լաեդ
 ճօլան հադգ վէ մէնֆաաթ քի , ճիւմէսինին հիւքիւմէթի հուրթէյնէթ ,
 ճվէ սաալէթ , վէ միւսաթիթտան պիլա իսթիմանա միւթեղան
 ճօլմալարը տըր :

«Իշ պու ֆէվայիտին թէէմին վէ թաղրիլինէ միւթեղանգըֆ
 ճօլուպ , պու ուսուլլէրին մա եիս հիւթաճը ալէյնի իտ , գալիսինի
 ճմէսալիհի ուսուլլէրին , գախտէնի մէշրուէյնի մէշվէրէթ վէ մէշ-
 ճրուլթիլէթ մէրպուլի , էմիլի սաալիթ իւլ իսպըի օլտուղուն-
 ճտան , պիր մէճիսի ուսուլլէրին լիւգուլի թէշքիլի , իլանը ճիւ-
 ճլուսուսուլա սալիլ օլան իսթիթը-ֆիզաա պէեան հըրընմըշ իտի :

«Օլ պապտէ թանգիլի իղթիզա իտէն գանուըն էստա , միւ-
 ճթէհալիլանը վիւղէրա վէ սուսուրի իւլէմա իլէ , սալիլ ըիճալ
 ճվէ մէտուրինի տէվլէթի Սիլլէսիլաէն միւրէքէպ թալիլին իտի-
 ճլէն պիր ճէմիլլէթի մախսուստէ , պիլմիւղաքէրէ թէրթիպ օ-
 ճլուսուլ , մէճիսի վիւքէլաֆիզաա տախի էթրաֆըլա թէադը
 ճվէ թաաթի գըրընմըշ օլմալլէ , վէ մէվասոր միւսաթէճէսի ,
 ճիւլաֆէթի քիւպէրայի իսլաֆիլլէ , վէ Սալթանաթը սէնիլլէի Սու-
 ճմանիլլէնին հուղուգունա , վէ Սանիլլարըն հուրթէթ վէ միւ-
 ճսաթաթընա , վէ վիւքէլա վէ մէտուրինին մէսուլլէթ վէ սա-
 ճլահիլլէթինէ , վէ մէճիսի ուսուլլէրին հադգը վուգուֆունա ,
 ճվէ մէհաքիթին իոթիլլաղը քեամիլինէ , վէ միւլաղէնի մալի-
 ճյէնին սըհէթինէ , վէ իտաթէնի վիւլալէթճէ , հուղուգ մէրքէգի-
 ճնի մուհաֆադա իլէ պէրապէր , թէվսիլ մէտուրինիլլէթ ուսուլլի-
 ճնին իթթիխաղընա միւթեղանիլլէ օլուս , պուսիլար իտ , ահքեա-
 ճմը Շէրի շէրիֆէ , վէ միլք ու միլլէթին պու կիւնքիլ գապիլլէ-
 ճյէթ վէ իսթիլլէնաթընա միւթաալը , վէ ախսուը աճալըֆ օ-

Շրան անտէր վէ թարաղղընեաթը ամիջ ֆիքրի խայրինէ միւ-
«սայիտ վէ մուվաֆըդ պուշունմաղլէ, ամի չաղղա վէ խմտոսը
«բուհանիյէթի ճէնապը Բէյղամպէրլէ իսթինատէն, իչ պու Գա-
«նունը Էսասիլի գասուււ վէ թաստիգ իլէ, թարաֆընըղա կէօն-
«տէրալմ :

«Իլա մաչա Ալլահու Թէալա, մէմալիքի Յամանլիյէնին հէր
«ճիւթթինաէ տէսթուր իււ տմէլ օլմագ իւղրէ, իլանլըլա, պու-
«իլունտէն իթիպարէն, իճրայի աճքեամինա միւպաշէրէթ, վէ
«աէրունինաէ մուհարրէր վէ մուգարրէր օլան գալմանին վէ նի-
«ղրամալըն, պիր ան էվիէլ թանղիմ վէ իթմամը զըմնընտա, թէ-
«սասիլի սէրիա վէ միւէսսիրէյէ միւպատէրէթ իլէմէնիղ, գա-
«թիլէն մաթլուպումուզ տուր :

«Ճէնապը չաղղ, միւք ու միլլէթիմիղին սէատէթի հալինէ
«չալըչանլարըն մէսաիսինի, մաղհարը թէվֆիգ պուսուրա :

«Յի 7 Զիլհիճճէ, սէնէ 1293 :

ՍՈՒՐԵԹԻ ՆՈՒԲԳՈՒ ՍԱՏԲԱԶԱՐԻ

Վէլիի նիյմէթի պիմիննէթիմիղ Բատիչանընղ Յուլթան
Սոյա իււ չափա Նան էֆէնաիմիղ հաղրէթլէրինին իչ պու գա-
նունու էսասի իլէ պի թիւն թէպապի Շահանէլէրինէ ինան
պուլուրաուղլարը հուգուգու ճէտիտէ, պիր մէչալէյի ֆէյղու
սաստէթի տիր քի պու կիւն թարաղղընեաթ իլէ ալէմ խայր-
պալիչ օլան Էվրօպանըն միլլօնղարնա միլլէլի միւթէմէտտինէսինի
զըլմալըլ ճէհլտէն այտընլըղա չըգարան, վէ ինսանղարա ինսան
օլտուղունու պիրսիրէն պու շէօլէ տիր : Բատիչանընղ էֆէնաի-
միղ հաղրէթլէրինին իչ պու ինսան վէ ինսեաթը ճէլիլլէրի, սա-
հայիֆի թէվարիսի ալէմաէ նաթը հիւմանուլարընը, միւճէտտի-
սի էսաթը միւք ու տէվէթ, վէ մուհիլի միլլէթ իւնվանըլա
նասը թէզելին իտէճէք պիր էսէրի ճէլիլ իաէ, պիր միւքտէ վէ
պիր Բատիչանըն էֆ ու հիւքմիւ ալթընտա Կաչանան, վէ պու
կիւն քէմալի իթթիհատ վէ էմնիյէթլէ, հաղըղաթէն հուգուգ վէ
հուրիհէթլէրինէ նայիլ օլան թէպապի Յամանիէնին իլէլ էպէտ
սաստէթի հալլէրի իլին, պիր մէստէյի թարիխ օլմաղլա, վա-
թանտաչարընիղ սէօլլէ պիր Բատիչանը գատէրաանըն Յամանը

իւնսնըյլա թէպաայի Նահանգէլէրի աստաորնտա պուլունմաղա ,
եւկտիկէրնի թէպուիք իթմէլի տիլլէր :

ԳՍՆՈՒՆՈՒ ԷՍԱՍԻ

ՄԵՄԱԼԻԹԻ ՏԵՎԼԻԹԻ ՕՍՄԱՆԵՅԻ

Պիրինճի մատտէ . — Տէվլէթի Օսմանիյէ , մէմալիք վէ գըթաա-
թը հազըրէյի վէ էեալաթը միւմթաղէյի միւհթէվի վէ եէկվիճուտ
օլմաղա , հիշ պիր զէմանտա հիշ պիր սէպէպլէ թէֆրիզ գապու
իթմէդ :

2. Մատտէ — Տէվլէթի Օսմանիյէնին վայիթախթը Իսթանպոլ
շէրի տիր : Վէ շէրի մէղքիւրուն սայիր պիլասը Օսմանիէտէն
այրը օլարազ , պիր կէօնա իմթիեազ վէ մուաֆիլէթի եօզ տուր :

3. Մատտէ — Սալթանաթը Սէնիյէեի Օսմանիյէ խիլաֆէթքիւտ-
րայի Իսլամիյէեի հալիզ օլարազ , սէլալէյի Սլի Օսմանաէն , ու-
սուլու գատիմէսի վէճհ իլէ , էքպէրի էվլատէ այլտ տիր :

4. Մատտէ — Զաթը հազըրէթի Բատիշահի հասպէլ խիլաֆէ տի-
նի Իսլամն համիտի , վէ պիլ ճիւմէ թէպաաեը Օսմանիյէնին հիւ-
քիւմտար վէ Բատիշահը տըր :

5. Մատտէ — Զաթը հազըրէթի Բատիշահինին նէֆսի հիւմաեուշու-
մուգատտէս վէ դարի մէսուլ տուր :

6. Մատտէ — Սէլալէյի Սլի Օսմաննին , հուգուդու հուրրիյէ . վէ
էմլալ ու էմլաքը զաթիյէ , վէ մատաւ իւհ հաեաթ , թախսիաա-
թը մալիկէլէրի թէքեաֆիլի ումումի թահթընտա տըր :

7. Մատտէ — Վիքէլաննին ազլի վէ նապըր , վէ բիւթպէ վէ
մէնասիպ թէվլիհի վէ նիշան իթաը , վէ էեալաթը միւմթաղէ-
նին շէրաեիթի իմթիեապիլիէլէրինէ թէվֆիդան , իճրայի թէվճի-
հաթը , վէ մէքիւքեաթ դարպը , վէ խութպէլէրտէ նաֆննըն դիք-
րի , վէ տիւէլի էճնէպիլէ իլէ մուահէտաթ ազտը , վէ հարպ վէ
սուլհ իլանը , վէ դուվլէյի պէրրիյէ վէ պահրիյէնին պօմանասաը ,
վէ հարաքեաթը աաքէրիյէ , վէ աքքեամը շէրիա վէ դանունիյէ-
նին իճրաը , վէ տէվալիքի խտարէնին մուամէլաթընտ միւթաալիզ
նիլաննամէլէրին թանդիմի , վէ միւճազաթը դանունիյէնին թախ-
ֆիֆի վէ եա աֆիլը , վէ մէճլիսի Ումուլմինին ազտ վէ թաթիլի ,
վէ լէտէլ իպթիզա հէյնէթի մէպուուաննին ազաաը կէնիսէն ինթի-

խոսող օլունամագ շարթըլլա ֆէսխի , հուզուզու մուզատտէսէյի
Բատիշահի ճիւղէսինտէն տիր :

ԹԷՊԱՅԸ ՏԷՎԼԵԹԻ ՕՍՄԱՆԻՅԷՆԻՆ ՀՈՒԳՈՒԳՈՒ

ՌԻՄՈՒՄԻՅԷՍԻ

8. Մատտէ — Տէվլէթի Օսմանիյէ թապըկէթինտէ պուլունան
էֆրատըն ճիւղէսինտէ , հէր գանդի տին վէ մէզհէպտէն օլուր ի-
սէ օլտուն , պիլա իսթիանա Օսմանիյը թապիը օլունաւը : Վէ Օս-
մանիյը սըֆաթըր գանուռնէն մուալիէն օլան ահվալէ կէօրէ , իս-
թիսալ վէ իզաս իսթիլի :

9. Մատտէ — Օսմանիյըլարըն քեաֆֆէսի հուրրիէթի շախսիյէ-
լէրինէ մալիք , վէ սիսէրին հուզուզու հուրրիէթինէ թէճալուզ
իթմէմէքլէ միւքէլլէֆ տիր :

10. Մատտէ — Հուրրիյէթի շախսիյէ հէր տիւրլիւ թէարրիւզ-
տէլ մատուն տուր : Հիւ քիմնէ , գանուռուն թալիին իթիկի
սէպէս վէ սուրէթտէն մատա , պիր պէհանէ իլէ միւճալաթ
օլունամագ :

11. Մատտէ — Տէվլէթի Օսմանիյէնին տինի , տինի իսլամ տըր
Պու էսապը վիզահէ իլէ պէրապէր , ասայիշի իսալը վէ ատապը
ուսուսիյէյի ինլալ իթմէմէք շարթըլլա , մէմալիքի Օսմանիյէտէ
մաարուֆ օլան պիլ ճիւղէ էտեանըն (տինլէրին) սէրպէսթիլի իճ-
րապը , վէ ճէնաթը միւլիթէլիֆէյէ վէրիմիշ օլան իսթիեազաթը
մէզհէպտէնին քէմաքեան ճէրէեանը , տէվլէթին թահթը հիմա-
յէթինտէ տիր :

12. Մատտէ — Մալթպուաթ , գանուռն տայիրէսինտէ սէրպէսթ
տիր :

13. Մատտէ — Թէպասայի Օսմանիյէ , նիզամ վէ գանուռն տայի-
րէսինտէ , թիճարէթ , վէ սանաթ , վէ ֆէլահաթ (չիֆթճիլիք)
իչին հէր նէվի շիրքէթլէր թէշքիլինէ մէէզուն տուր :

14. Մատտէ — Թէպասայի Օսմանիյէտէն պիր վէ եա պիր գաշ
քիլինին կէրէք շախսըլարընա վէ կէրէք ուսուճա միւթաալիք օ-
լան գալանիյն վէ նիզամաթա մուխալիֆ կէօրտիւքլէրի պիր
մատտէտէն տօլաքը , իչին մէրճալինէ արզուհալ վիրտիքլէրի կի-
սի մէճիսի Ուսուսիյէ տախի , միւստաի սըֆաթըլլա իմզալը ար-
զուհալ վիրմէկէ , վէ մէմուրլիյին էֆալընտան իշթիքեանէ սէ-
լահիյէթլէրի վար տըր :

13. Մատտէ — Եմբի թէտրիս սէրպէտթ տիր : Մուայտէն օլան
դանունա թէպակցէթ շարթըլա , հէր Օսմանը ումուլի վէ խու
սուօի թէտրիպէ մէհդուն տուր :

16. Մատտէ — Պիլծիւմէ մէքթէպէր , տէվլէթին թահթը նէ
զարէթինտէ տիր : Թէպուայի Օսմանիյէնին թէրպիյէսի պիր սի
հադր իթթիհաստ վէ ինթիզամ իւզրէ օլմադ իչին , իզթիզա խէն
էսպադա թէչէպակիւս օլունամադ , վէ Վիլէլի միւսթէլիֆէնին
ումուրու իթիզատիյէլէրինէ միւթէպլիդ օլան ուսուլու թալի
միյէյէ խալէյ հէթիրիմէյէճէք տիր :

17. Մատտէ — Օսմանըլարն քեսաֆֆէսի հուզուրու դանունտա,
վէ աշվալը տինիյէ վէ մէդէպլիյէտէն մաստա , մէմէքթին հու
զուդ վէ վէզալիֆինտէ միւթէսալի տիր :

18. Մատտէ — Թէպուայի Օսմանիյէնին ինտամթը տէվլէթտէ
իւթթիտտամ օլունամադ իչին , տէվլէթին լիսանը րէսմիսի օլան
թիւքճէյի պիւմէլէրի շարթ տր :

19. Մատտէ — Տէվլէթ մէմուրիյէթինտէ ումում թէպաա , էհ
վիյէթ վէ գապիլիյէթլէրինէ կէօրէ , միւնապիպ օլան մէմուրի
յէթլէրէ դադուլ օլունուրլար :

20. Մատտէ — Թէքեալիֆի մուդարրէրէ , նիզամթը մախսու
սէսմէ թէվֆիդան , քեսաֆֆէի թէպաա պէյնինտէ հէր քէսին
գուտրէթի նիսպէթինճէ , թարհ վէ թէվլի օլունուր :

21. Մատտէ — Էէր քէս ուսուլէն միւթասարրըֆ օլուուդու մալ
վէ միւքտէն էմին տիր : Մէնաֆլիի ումուլիյէ իչին , լիզուլի սա
սիթ օլմատըզճա , վէ դանունու մուճիպլինճէ , տէյէր պանասը
քէչին վէրիլմէտիքտէ , քիսմէնին թասարրուֆընտա օլան միւր ա
լլնամադ :

22. Մատտէ — Մէնալիքի Օսմանիյէտէ հէր քէսին մէսքէն Էվէ
մէնդիլի թասարրիւզտէն մատուն տուր : Գանունուն թալլին լյլէ
տիկի աշվալտէն մաստա , պիր սէպէպլէ հիւքիւմէթ թարտիբն
տան ճէպրէն հիւ քիսմէնին մէսքէն վէ մէնդիլինէ կիրլիւմէզ :

23. Մատտէ — Եսքըլաճադ ուսուլու մուհաքէմէ գանունու
հիւքմիւնճէ , հիւ քիսմէ գանունէն մէնաուլ օլուուդու մէհքէմէ
տէն պաչլա , պիր մէհքէմէյէ կիթմէկէ իճպար օլունումադ :

24. Մատտէ — Միւսատէրէ վէ անկարիսա վէ ճէրիմէ մէմու
տուր : Պադաթ , մէհարէպէ էսնատընտա ուսուլէն թալլին օ
լունամադ թէքեալիֆ վէ աշվալ պունտան միւսթէսնա տր :

25. Մատոյ — Պիր գանուհոյ միւսթէնիւս օլ խորդնա , վերկի վէ բուսուսթ նաւէյա , վէ նաւը ախէրէ հիւ թխստէն , պիր աղէ ալընասաղ :

26. Մատոյ — Իսթէնէ վէ սայիր հէր նէվի էյիյէթ գաթիէն վէ քիւլիէն մէմու տուր :

Տեկամի

ԳՕՆՖԵՐԱՆՍ

Կէչէն ճուսա էրթէսի կիւնի Տէվլէթի Ալիյէ մուրախ խասըւրը՝ Խարիճէիյէ նազըւր Սալֆէթ փաշա իլէ Պէուլին սէֆէրէ Լահէմ փաշա հազարաթը մէվճուտ պուլունասաղ լարը հալսէ՝ Թէրսանէի ամիրէ քէօյկիւնտէ ըհամլ Քօնֆէրանս իճրա օլունասաղ պաշանմըւ տըր , վէ Խարիճէիյէ մուսթէշարը Ալէքսանտր էֆէնտի իլէ Սարգիս էֆէնտի Համամ ճեան հազարաթը տախի քիթապէթ մէմուրիյէթիլէ հալը պուլունասաղ չար տըր :

Քօնֆէրանս տաղըւրդտան սօնրա , Սալֆէթ փաշա հալրէթիլէրի Պասը Ալիյէ վէ օրատան տախի սարայը հիւ մայիւնէ կիթմիշ տիր :

Պասիլէթ Քօնֆէրանսն իլը դարտըր հազըւրա եալար քի , Սատրապէմ հազրէթիլիլէ սունուրդընտա գապուլ օլունմամը :

Քօնֆէրանս բազար էրթէսի կիւնի տիւն վէ պէօլուն Թէրսանէի ամիրէ քէօյկիւնտէ իճրա օլունասաղ տըր :

Յար տիւ Պօսթօր զապէթասը պէր վէճհի աթհի եաղմըւ տըր :

Ալըլուրիւմտէ պուլունան էրմէնիլէր Վալի փաշայա արզուհալ վէրիպ տէվլէթը Ալիյէ իլէ Բուսիա պէյիւնտէ մուհարէպէ զուհար խալսէ՝ տաքէր օլուպ մուհարէպէյէ

կիթմէկէ արդու էթտիքէրինի պէյան իթմիշէր , վէ քէն տիշէրինէ թալիմ էօյրէթմէք իշին զապէթ թալէպ էլլէմիշէր տիր : Շիմտիտէն տէօրթ պէշ եիւղ դատար էրմէնի թալիմ իթմէքտէ , վէ կիւնտէն կիւնէ արթմադ տատորըսր» :

— Բազօտա արաֆրանկա Դեկ. 17 տէ Բուս թալէպէրի թարաֆընտան պիր նիւմայիշ իճրա օլունմուշ տրր : Մէր դում թալէպէր՝ իւզէրինտէ «ՍՐՁՐ ՀՈՒՐՐԻՅԷԹ» քէլիմէլէրի եաղըյմիշ օթան պիր սանճագ չէքմիշէր տիր , պունլար տան չօղլարը ախղ ու կիւրիֆթ օլունմուշտր տրր :

— Թօքհանէ մէյտանընտա պուլունան ճէտիմ Դրուր թօքը Բալէյի Սուլթանիյէ իրապ օլունաճագ տրր :

ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

ԴԱՍԱՐԱՆ ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

Հայ նորուս մանկտուոյն հաւարակ ընթերցանութեան առաջին դասագիրքն ըլլալու պատշաճագոյն յարմարութեամբ և զբօսեցուցիչ եղանակաւ պատրաստուած է սոյն Բերականն փորագրիչ Նշան էֆի Պէրպէրեանի կողմանէ և տպուած է ընտիր թղթոյ վերայ , 130 պատկերօք զարդարեալ վայելուչ և գրաւիչ յօրինուածովք :

Կ'ծախուի Զարդարեան գործարանին մէջ Սուլթան Համամ թիւ 14 և բոլոր Հայ գրափաճառաց քով Գին 1 դրուշ , Դպրոցաց համար առ 1/10 զեղջ :

ՏԵՐ—ԽՄԲԱԳԻՐ

ՀՄԱՅԵԱԿ Ծ. Վ. ԴԵՄԱՔՍԵԱՆ

Կ. ՊՕԼԻՍ

ԲՏՊԱՐԱՆԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՅ

.. Եկնի գաբու. Գումսալ փալոց քիւ. 200